

REFERAT 2022-25: Politiske møder - Udvalget for Bæredygtighed og Landdistrikter d. 15-08-2024

Mødedato Torsdag d. 15. august 2024 kl. 19:00

Mødested Magistratssalen, Sønderborg Rådhus

Mødedeltagere Tom Hartvig Nielsen, Charlotte Riis Engelbrecht, Daniel Staugaard (Fravær), Kristian Beuschau, Erik Krogh

Indholdsfortegnelse

Godkendelse af dagsorden.....	3
Opsamlingen fra workshoppen 6. maj og identifikation af politiske opmærksomhedspunkter.....	4
Drøftelse af fremtidsperspektiver for Center for Verdensmål.....	6
Gensidig orientering fra fagudvalg.....	9
Orientering om allokering af ressourcer til tilskudsberettigede stormflodsopgaver i 2024.....	10
Orientering om ledelsesinformation 2024 - ultimo juni.....	13
Generel orientering.....	14
Lukket.....	15

Punkt 1: Godkendelse af dagsorden

24/1602

Indstilling

Forvaltningen indstiller til Udvalget for Bæredygtighed og Landdistrikter at godkende

- dagsordenen.

Beslutning Politiske møder - Udvalget for Bæredygtighed og Landdistrikter den 15-08-2024

Godkendt.

Fraværende:

Daniel Staugaard

Fraværende Daniel Staugaard

Punkt 2: Opsamlingen fra workshoppen 6. maj og identifikation af politiske opmærksomhedspunkter

19/14404

Sagsresumé

Den 6. maj 2024 blev årets Landsbytopmøde afholdt, med deltagelse af frivillige bestyrelsesmedlemmer fra landsbylaugene, samt de fleste udvalgsformænd og et antal nøglepersoner i forvaltningen. Programmet bestod af en ekstraordinær generalforsamling i Mobilitetsforeningen, generalforsamling i Landsbyforum samt kåring af årets landsby. Efterfølgende gav hvert politisk udvalg en status på deres arbejde og fokus i relation til landdistriktsområdet.

Landsbytopmødets workshop havde temaet: "Lad ilden brænde".

Workshoppen satte fokus på, hvorfor frivillighed og foreninger er vigtige især i landdistrikterne samt hvilke bureaukratiske benspænd, der har en negativ effekt på øget nærdemokrati og udvikling af lokalområderne.

Sagen understøtter Byrådets vision om landdistrikter og landsbyer, som levende og eftertragtede bomiljøer, med en lokal forankring og identitet. Herunder styrkelse af den lokale borgerinddragelse og nærdemokrati for at sikre kommunens rolle i forhold til landdistrikternes udvikling.

Indstilling

Forvaltningen indstiller til Udvalget for Bæredygtige og Landdistrikter, at drøfte

- opsamlingen fra workshoppen og identificere politiske opmærksomhedspunkter.

Sagsfremstilling

Landsbytopmødet er arrangeret af Landsbyforum og har været afholdt siden 2014. Effekten har været, at frivillige, forvaltning og politikere inden for "Sønderborg-modellen" har haft mulighed for at fremme dialogen og den gensidige forståelse.

Dette års workshop har modtaget støtte fra Puljen til Borgerinitiativer og er indstillet til støtte fra LAG Sønderborg-Aabenraa. Seks arbejdsgrupper leverede input, der efterfølgende er omsat til overvejelser fra Sønderborg, som nationale politikere blev præsenteret for ved Folkemødet på Bornholm. Her deltog Landsbyforum og LAG Sønderborg-Aabenraa. En tilsvarende workshop med deltagelse af lokalrådene i Aabenraa fandt sted den 27. maj.

Resultaterne fra workshoppens synliggjorde både nationale og kommunale forhold, som de frivillige betegnede som "benspænd" i forhold til øget nærdemokrati og udvikling af lokalområderne.

Udvalget bedes drøfte opsamlingen af workshoppens samt identificere politiske opmærksomhedspunkter fra Landsbytopmødet, som forberedelse til en drøftelse på mødet den 5. september 2024 i Udvalget for Bæredygtighed og Landdistrikter.

Landdistriktskoordinatoren præsenterer opsamlingen fra workshoppens på mødet.

Beslutning Politiske møder - Udvalget for Bæredygtighed og Landdistrikter den 19-06-2024

Drøftet.

Beslutning Politiske møder - Udvalget for Bæredygtighed og Landdistrikter den 15-08-2024

Drøftet.

Fraværende:

Daniel Staugaard

Fraværende Daniel Staugaard

Punkt 3: Drøftelse af fremtidsperspektiver for Center for Verdensmål

24/13419

Sagsresumé

Byrådet godkendte den 27. februar 2019 at udvikle Kær Vestermark til et lokalt og nationalt Center for Verdensmål. Siden er der arbejdet med at realisere en lang række projekter på Kær Vestermark som har sammenhæng til etableringen af et samlet Center for Verdensmål, herunder Frydendahl som base for naturvejlederne, Permahaven ved Løkkegård, Bålhytte for alle m.fl.

I 2023 er der udarbejdet en Masterplan for Center for Verdensmål, der kan danne grundlag for en fundraisingsproces. Da masterplanen på nuværende tidspunkt ikke er politisk godkendt, anbefaler forvaltningen, at der sikres en tydelig politisk retning for den fortsatte udvikling af Center for Verdensmål på Kær Vestermark. Forvaltningen har udarbejdet et oplæg med tre scenarier, som kan danne grundlag for drøftelsen i udvalget:

- Scenarie 1: Center for Verdensmål med fastholdelse af den nuværende masterplan, eventuelt med mindre justeringer
- Scenarie 2: Område for Natur og Bæredygtighed med fokus på udvalgte verdensmål og gentænkning af projekter, herunder Løkkegård
- Scenarie 3: Kær Vestermark som rekreativt naturområde, hvor fokus er på at styrke de allerede realiserede projekter

Scenarierne vil blive uddybet gennem en præsentation på mødet.

Indstilling

Forvaltningen indstiller til Udvalget for Bæredygtighed og Landdistrikter at drøfte

- fremtidsperspektiver for den fortsatte udvikling af Center for Verdensmål med afsæt i de tre scenarier.

Sagsfremstilling

I budgetaftalen 2019-2022 blev der afsat 12 mio. kr. til udvikling af et naturformidlingscenter samt færdiggørelse af relevante projekter på Kær Vestermark. I forlængelse heraf besluttede Byrådet den 27. februar 2019 at udvikle Kær Vestermark til et lokalt og nationalt Center for Verdensmål.

Siden 2019 er der arbejdet med at realisere en lang række projekter på Kær Vestermark som har sammenhæng til etableringen af et samlet Center for Verdensmål. Projekterne har bygget ovenpå den udvikling af området, som blev igangsat i forbindelse med Spejdernes Lejr i 2017. Følgende er realiseret:

- Støvlen, som fungerer som udsigtstårn, madpakkehus og grillhytte og er blevet et lokalt vartegn.
- En bæredygtig renovering af Frydendahl til Sønderborg Naturcenter, der siden maj 2022 har fungeret som naturvejledernes samlede base med undervisningslokaler, grejbank og gode udendørsfaciliteter.
- Kær Vestermark som et bynært og rekreativt område, som tilbyder muligheder for udfoldelse i naturen. Den grundlæggende infrastruktur gennem området er etableret og indeholder blandt andet mere end 20 km sti samt shelters og fugleskjul. Det store sceneområde er klargjort til afvikling af store events og koncerter.
- Naturgenopretningsprojekter med fokus på øget biodiversitet, flere og forbedrede levesteder for dyrelivet, udsætning af klokkefrøer mv.
- Det Marine Center etape 1, der giver adgang til havet via en stor og handicapvenlig fiskebro samt sliske til kano og kajak. Dertil kommer en stor bålplads, bord- og bænkesæt, skylleplads og fiskerenseplads.
- Permahaven, der udgøres af blanding af gamle og nyplantede æbletræer fra Als og Sundeved samt nye planter, nyanlagte bede og stier. Haven drives efter principperne bag permakultur i samarbejde med den frivillige forening Permakultur Syd.
- Bålhytte for alle med indbyggede handicapvenlige shelters, der blev indviet den 4. juni 2024.

I 2023 er der udarbejdet en Masterplan for Center for Verdensmål, der kan danne grundlag for en fundraisingsproces. Visionen er: Center for Verdensmål er et videns- og oplevelsescenter, der byder på læring og oplevelser om bæredygtighed og FN's 17 verdensmål. Center for Verdensmål skal vise løsninger og skabe håb for fremtiden. Ambitionen er 50.000 besøgende årligt.

Masterplanen beskriver de konkrete projekter i udviklingen af Center for Verdensmål, herunder:

1. Løkkegård, som skal renoveres og forvandles til et spændende besøgscenter til formidling af de 17 Verdensmål – hjertet i Center for Verdensmål.
2. Det Marine Center etape 2 med renovering og indretning af det, der i dag fungerer som skivedepot og foreningshus, til et moderne havlaboratorium. Dertil er der indtænkt en flytning af foreninger og skivedepot til Bygegård.
3. Klimahuset til læring og inspiration om klimaudfordringer og CO2-udledning.
4. Motionsbane for alle med renovering af den tidligere militære øvelsesbane, der skal give mulighed for fysisk udfoldelse på alle niveauer.
5. Videreudvikling af Sønderborg Naturcenter med uderum og plads til opbevaring.
6. Styrket infrastruktur gennem området med plads til bløde trafikanter. Det skal sikres, at den eksisterende infrastruktur med vand, el og spildevand udbygges til at kunne håndtere mange besøgende.

Masterplanen er på nuværende tidspunkt ikke politisk godkendt. Derfor anbefaler forvaltningen, at Udvalget for Bæredygtighed og Landdistrikter drøfter den fortsatte udvikling af Center for Verdensmål og Kær Vestermark. Dette med henblik på at sikre en tydelig politisk retning for udviklingen af området. Forvaltningen har udarbejdet tre scenarier, som kan danne baggrund for udvalgets drøftelse:

Scenarie 1	Visionen om etablering af et samlet Center for Verdensmål på Kær Vestermark fastholdes. Der tages udgangspunkt i den nuværende masterplan, som justeres i mindre grad og forelægges til politisk beslutning.
Scenarie 2	Udviklingen af Kær Vestermark gentænkes med henblik på at videreudvikle et samlet område for Natur og Bæredygtighed, herunder gentænkning af Løkkegård med en styrket kobling til ProjectZero og VidensBy Sønderborg. Der vil være fokus på specifikke verdensmål. Der igangsættes en proces med henblik på en uddybende beskrivelse af scenarie 2 forud for politisk beslutning.
Scenarie 3	Kær Vestermark fastholdes som et bynært rekreativt område, hvor udgangspunktet er et fokus på at styrke de projekter, der allerede er realiseret i området.

Forvaltningen vil på mødet den 15. august uddybe overstående scenarier forud for udvalgets drøftelse.

I forbindelse med etableringen af Midtbyens Børnehus på Møllegade i Sønderborg blev det besluttet, at der ligeledes skal etableres et naturtilbud for børnehavebørn på Kær Vestermark. Tilbuddet skal også benyttes af Børnehuset Parken, når lejeaftalen på Egetofte udløber. Etableringen af naturtilbuddet har sammenhæng til udviklingen af Center for Verdensmål, og Børne- og Uddannelsesudvalget tager den 15. august stilling til scenarier for placeringen af naturtilbuddet. Perspektiver herfra bør inddrages i den samlede drøftelse på udvalgets møde.

På baggrund af drøftelserne i Udvalget for Bæredygtighed og Landdistrikter samt beslutning i Børne- og Uddannelsesudvalget forelægges en samlet sag for Økonomiudvalget den 21. august 2024.

Bevillingsmæssige konsekvenser

Økonomi- og Arbejdsmarkedsforvaltningen oplyser, at sagen ikke har bevillingsmæssige konsekvenser.

Beslutning Politiske møder - Udvalget for Bæredygtighed og Landdistrikter den 15-08-2024

Drøftet.

Fraværende:

Daniel Staugaard

Fraværende Daniel Staugaard

Punkt 4: Gensidig orientering fra fagudvalg

24/1670

Sagsresumé

De politisk valgte medlemmer af Udvalget for Bæredygtighed og Landdistrikter, afholder statusmøder med det formål, at sikre gensidig orientering mellem fagudvalgene, der er relevante for bæredygtigheds- og landdistriktsområdet.

Sagen understøtter Byrådets og udvalgets vision om landdistrikter og landsbyer, som levende og eftertragtede bomiljøer, med en lokal forankring og identitet.

Udvalget for Bæredygtighed og Landdistrikter forbedrer samtidig muligheden for at være dialogpartner til alle stående udvalg og landsbylaug, i henhold til udvalgets vedtægter.

Indstilling

Forvaltningen indstiller til Udvalget for Bæredygtighed og Landdistrikter

- at tage orienteringen, fra de politisk valgte medlemmer, til efterretning.

Sagsfremstilling

Formålet med det politiske udvalg er, at de fem politisk valgte medlemmer har mulighed for gensidig orientering mellem fagudvalgene, der vedrører bæredygtigheds- og landdistriktsområdet.

Dette sker på de månedlige politiske statusmøder. Dermed forsøger udvalget med mere dybdegående informationer på tværs af fagudvalgene at være på forkant med indsatserne i Udvalget for Bæredygtighed og Landdistrikter, og at sikre en helhedsorienteret udvikling.

Beslutning Politiske møder - Udvalget for Bæredygtighed og Landdistrikter den 19-06-2024

Taget til efterretning.

Beslutning Politiske møder - Udvalget for Bæredygtighed og Landdistrikter den 15-08-2024

Taget til efterretning.

Fraværende:

Daniel Staugaard

Fraværende Daniel Staugaard

Punkt 5: Orientering om allokering af ressourcer til tilskudsberettigede stormflodsopgaver i 2024

24/831

Sagsresumé

Miljøstyrelsen har den 26. juni 2024 meddelt Sønderborg Kommune, at der kan gives tilsagn til tilskud fra Stormflodspuljen på ca. 15 mio. Tilskuddet udgør 25 pct. af de 60 mio. kr. i stormflodsrelaterede udgifter, som Sønderborg Kommune har søgt om tilskud til. Styrelsen stiller som kriterie, at tilsagnet skal være udnyttet i 2024. Altså er det kun de udgifter, der er afholdt i 2024, der er tilskudsberettigede.

Forvaltningen arbejder for at udnytte det samlede tilsagn fra Stormflodspuljen ved at prioritere i forvaltningens samlede opgavevaretagelse, så genopretningsrelaterede opgaver prioriteres og flest mulige ressourcer frigives til disse. Forvaltningen har med afsæt i denne tilgang igangsat gennemførelsen af en række af genopretningsprojekterne i henhold til Teknik-, By- og Boligudvalgets prioritering af 5. marts 2024. Forvaltningen forventer at prioritere yderligere ressourcer til genopretningsrelaterede opgaver i den resterende del af 2024.

Prioriteringen kan få konsekvenser for fremdrift og prioritering af andre opgaver i forvaltningen, herunder øvrige anlægsprojekter, lokalplaner og driftsopgaver med stigende sagsbehandlingstid til følge. Omvendt er det forvaltningens vurdering, at den prioriterede gennemførelse af genopretningsprojekterne vil bidrage til, at kommunen kan opretholdes som en attraktiv turistdestination, og at infrastrukturen i de enkelte lokalsamfund kan genoprettes – til glæde for borgernes daglige virke.

Sagen forelægges til orientering i henholdsvis Teknik-, By- og Boligudvalget, Natur-, Klima- og Miljøudvalget og Udvalget for Bæredygtighed og Landdistrikter

Indstilling

Forvaltningen indstiller til Udvalget for Bæredygtighed og Landdistrikter at tage

- orienteringen til efterretning.

Sagsfremstilling

Stormfloden i oktober 2023 medførte omfattende ødelæggelser i Sønderborg Kommune. Forvaltningen har igangsat gennemførelsen af genopretningsprojekterne ud fra Teknik-, By- og Boligudvalgets prioritering af genopretningsprojekterne af 5. marts 2024.

Miljøstyrelsen har den 26. juni 2024 meddelt Sønderborg Kommune, at der kan gives tilsagn til et tilskud fra Stormflodspuljen på ca. 15 mio. Tilskuddet svarer til 25 pct. af de 60 mio. kr. i stormflodsrelaterede udgifter, som Sønderborg Kommune har søgt om tilskud til. Indenrigs- og Sundhedsministeriet meddelte den 17. juni 2024 Sønderborg Kommune afslag på ansøgning om lånedispensation fra puljen for 2024 til genopretning efter stormfloden.

For yderligere information om ansøgningsproces, det ansøgte tilskudsbeløb og finansieringsusikkerheder henvises til vedlagte notat om 'Status på statslige puljemidler til genopretningsprojekter efter stormfloden oktober 2023'. Notatet blev sendt til Byrådet den 27. juni 2024.

Pr. august 2024 er der dokumenteret udgifter på 2,1 kr. Genetablering af Kegnæsvejen er for nuværende estimeret til at koste ca. 44 mio. I foråret er Kegnæsvejen udbedret for at håndtere sommersæsonen. Udgifter hertil er 0,4 mio. kr.

Prioritering af opgavevaretagelsen i Teknik, Miljø og Bæredygtighed

Miljøstyrelsen har som forventet fastholdt kravet om, at kun de udgifter, der er afholdt i 2024 kan komme i betragtning i forhold til tilskud fra puljen. Der kan således ikke opnås tilskud til genopretningsrelaterede udgifter, der afholdes i 2025 eller senere.

Kriteriet har den praktiske betydning, at gennemførelsen af genopretningsprojekterne forventeligt skal prioriteres yderligere, og at der allokeres flere ressourcer til projektering, udbud, anlægsarbejder og myndighedsbehandling mv. Dette for, at forvaltningen kan nå at afholde så mange af udgifterne til projekterne som muligt i 2024 og dermed udnytte tilsagnet om tilskuddet fra Stormflodspuljen fuldt ud.

Gennemførelsen af genopretningsprojekterne kræver tværgående koordinering og involvering i forvaltningen, men forventes primært at lægge beslag på ressourcer hos afdelingsledere og medarbejdere i afdelingerne 'Anlæg og Infrastruktur' og 'Vand og Natur'. Prioriteringen af genopretningsprojekterne og allokeringen af yderligere ressourcer hertil forventes derfor at medføre en generel stigning i sagsbehandlingstiden inden for flere af myndighedsopgaverne i Teknik, Miljø og Bæredygtighed.

Som eksempel kan nævnes udarbejdelsen af lokalplaner. Denne opgave er forankret i afdelingen 'By og Landskab'. Men en lokalplan er afhængig af mange af specialistfagligheder, der findes i henholdsvis 'Anlæg og Infrastruktur' og 'Vand og Natur'. Disse afdelinger har derfor ofte en stor rolle i en lokalplanproces. En konsekvens af at allokere yderligere specialistfagligheder fra 'Anlæg og Infrastruktur' og 'Vand og Natur' til genopretningsopgaverne vil forventeligt være, at arbejdet med udarbejdelsen af lokalplaner forsinkes, fordi opgaven med at komme med nødvendige faginput til lokalplanarbejdet må nedprioriteres. Denne udfordring vil ligeledes gøre sig gældende i bl.a. VVM-processer og miljøvurderinger og øvrige driftsopgaver.

Ligeledes forventes en generel reduktion på fremdriften på øvrige anlægsprojekter, herunder også de som fortsat prioriteres gennemført i 2024, da disse er forankret 'Anlæg og Infrastruktur'.

Det bemærkes, at det nødvendige ressourcetræk for nuværende er behæftet med stor usikkerhed, da den endelige gennemførelse af projekterne forudsætter håndtering af blandt andet finansieringsusikkerhederne, jf. førnævnte notat. Forvaltningen vil løbende tilpasse allokeringen af ressourcer i overensstemmelse med håndteringen heraf og gennemførelsen af projekterne. I forlængelse heraf bemærkes, at forvaltningen, grundet rekrutteringsudfordringer, endnu ikke fuldt ud har besat de nyoprettede stillinger, som budgetaftalen for 2024-2027 muliggjorde. Forvaltningen har igangsat rekrutteringsprocesser.

Det bemærkes, at forvaltningen har fokus på, at tilvejebringelsen af ressourcer til gennemførelsen af genopretningsprojekterne ikke sker på bekostning af 1) etableringen af Nordborg Resort, 2) oprensningen af Himmarn, 3) projektet om Hertugernes Augustenborg, 4) udvidelse af lufthavnen, og 5) etablering af VE-anlæg. Opgaver i tilknytning til disse projekter vil derfor fortsat blive prioriteret højt.

Bevillingsmæssige konsekvenser

Økonomi- og Arbejdsmarkedsforvaltningen oplyser, at sagen ikke har bevillingsmæssige konsekvenser.

Beslutning Politiske møder - Udvalget for Bæredygtighed og Landdistrikter den 15-08-2024

Taget til efterretning.

Fraværende:

Daniel Staugaard

Bilag

Notat - juni 2024 - Status på statslige puljemidler til genopretningsprojekter efter stormfloden oktober 2023

Fraværende Daniel Staugaard

Punkt 6: Orientering om ledelsesinformation 2024 - ultimo juni

22/77236

Sagsresumé

Ledelsesinformation giver et overblik over, hvordan økonomien ser ud for det enkelte udvalg i løbet af året.

Samlet set forventes der balance på områderne under Udvalget for Bæredygtighed og Landdistrikter

Indstilling

Forvaltningen indstiller til Udvalget for Bæredygtighed og Landdistrikter at tage

- orienteringen til efterretning.

Sagsfremstilling

Opfølgning på ledelsesinformationen sker hver måned for de enkelte udvalg, hvor der gives en status på og forventning til årets resultat.

Resultatet af Udvalget for Bæredygtighed og Landdistrikters område ultimo juni 2024 viser et forbrug på 6,2 mio. kr. svarende til 46,6 pct. af det korrigerede budget.

Samlet set forventes budgettet overholdt på områderne under Udvalget for Bæredygtighed og Landdistrikter.

Bevillingsmæssige konsekvenser

Økonomi- og Arbejdsmarkedsforvaltningen oplyser, at sagen ikke har bevillingsmæssige konsekvenser.

Beslutning Politiske møder - Udvalget for Bæredygtighed og Landdistrikter den 15-08-2024

Taget til efterretning.

Fraværende:

Daniel Staugaard

Bilag

LIS Drift ultimo juni UBL

Puljer UBL ultimo juni 2024

Fraværende Daniel Staugaard

Punkt 7: Generel orientering

24/1603

Sagsresumé

Orientering fra formanden

Orientering fra medlemmer

Orientering fra forvaltningen

1. Ny elfærge ved Bøjden-Fynshav
2. Årshjul for Udvalget for Bæredygtighed og Landdistrikter 2024.

Indstilling

Forvaltningen indstiller til Udvalget for Bæredygtighed og Landdistrikter at tage

- orienteringen til efterretning.

Beslutning Politiske møder - Udvalget for Bæredygtighed og Landdistrikter den 15-08-2024

Taget til efterretning.

Fraværende:

Daniel Staugaard

Bilag

Ad. 1. Notat - Ny elfærge

Ad. 2. Årshjul 2024 - UBL

Fraværende Daniel Staugaard

Punkt 8: Lukket

24/1604

Fraværende Daniel Staugaard